

כל שעה פרק שני פסחים

לז

עין משפט
ג' מצוה

מסורת הש"ס

וכמה פס עצה טפה. ואפי' הכי שרו צית הלל אבל טפי מטפח לא: **שכן מלינו נלחם הפנים.** שהו אסור לנא חמץ כדאמרין במנחות (מ.) כל המנחה אשר תקריבו וגו' ויקרא ב' לרבות לחם הפנים לחימוך לאהרה שלא ימלינו ואפילו הכי עוצי דפנותיו טפח דהיינו לחם שהיו לו פנים ואין פנים פחותין מטפח: **אם אמרו.** והתירו עוצי טפח: **לריון.** הכניס שקצינן צשימורו שלא יחמץ ימירו לכל אדם שאינו זריון: **צפס עמילה.** שאינה ממחרת להחמץ שעמילתה מעכבתה. עמילה דיירי' א' כדתנן (מנחות דף ע"ג.) כל המנחות וטעוניה שלש מאות שיפה וחמסו מאות בעיניה: **צנור חס.** צכל יוס תמיד היו מסיקין תנור של מקדש לפיית מנחות ולחמי תודה ושל מתכת היה כדאמר צנחים צפ' על טחלת (דף ע"ה): **צעלים יבשים.** שהיו מביאים אותן מימות החמה כדאמרין בתענית (דף נ"ג.) מממשה עשר צלץ ואילן משש כחה של חמה ולא היו כורמין עליה למערכה: **פס מרובה.** הרבה חרין צידד ולא משום חימוך נקט לה חמרי דקים קאמר ומשום דקא טרח טירחא ללא לךך הוא: **ציהוד.** צינו לציני. רביה דר' ירמיה רב רביה דרב רבינו הקדוש. לישנא לחרינא ציהוד צברור כמו וידעו ציהוד שס ארון נגנו (יומא דף נ"ד.):

צלישא. כשלין אותה עצה היא העיסה כשהיא כולה צלישה: הכי גרסינן טיחא נמי הכי צ"ש אומרים אין אופין פס עצה צ"ע ולא גרסינן צפס: **טיחא נמי הכי.** ללא משום חמץ נקט ללא משום טירחא דהא הכא לא תנא פסח: **וצסריקין המזוירים.** מלות המזוירות ואע"פ שאמרו למחלה אסור יעצד ספיר דמי: **שוה עליהן.** ליינן ואין נותנין מהר לתנור ומחמילין: **אפשר יעשה.** הזכרה צדפוס ויקבענה צסריק: **יוון.** כלומר מהר צדפיסה אחת: **יאמרו כל הסריקין אסורין ושל צייסוס מוסרין.** שהרי רוב נחתומין אין להן אותו צדפוס: **לא של כל אדם אמרו.** לאסור דעול הצית העושה אותן לעצמן אינו מושג לייפותן כל כך ואינו שוהה עליהן: **אלא של נחוסמין.** העושין למכור ומקפידין על נייח וזוהין על ציורן: **איכא דאמרי לא של נחוסמין אמרו.** לאסור שרגלין וצקלין צדצד ויש להן צדפוסין: **עושין סריקין.** מזוירין כניין ריקיין וצלבד שיהו דקין וקלושין דאין ממחרין להחמץ אבל לא מציירין את העצים כגלוסקאות דמתוך עוציין מחמילין צשהייה מועטת: **הסופגנין.** עשויין כספוג: **והדובשנין.** מטוגנין צדצד וכולן מין לחם: **והאיסקריטין.** עשויין כפטימת דמתרגמנין איסקריטין (שמות ט"ז)

שלשין עיסתן רכה מאד: **המסרס.** תרגום של מנחת יוחא"ל [ד': פטורין מן החלה. דכתיב (צמ"ד ט"ז) צאלכס מלחם הארץ והני לאו לחם ניהו. ולקמיה וע"צ] מפרש טעמא: **והמדומע.** חולין שנפלה תרומה לתוכן פטור דתרומה כתיב [צמ"ד ט"ז] ואלא שכבר היה תרומה: **חלוט של בעלי צפים.** אינו נעשה כתקון לחם: ריש לקיש אכלוהו קאי ולא לאפלוגי אדר' יהושע צן לוי אחא: **מעשה אילפס פן.** לפיכך לאו לחם הוא דקא סבר אין לחם אלא האפיו צננור כדכתיב לתמכס צננור אחד (ויקרא ט"ז) והללו. להכי פטורין לפי שעשאן צחמה ולא צאור: **שהרפית.** האילפס ואחר כך הדציק צה הלחם דהוה ליה כעין מעשה תנור הלכך מייצין: **הינא.** אינה אפיה כול צורכה. לשון אל תאכלו ממנו נא (שמות י"ג): **העושה צילפס.** ואע"ג דלחם צעינן כדכתיב לחם עוני (דברים ט"ז): **מאי מלה הינא.** כלומר כמה תאפה הינא ואלא צה: **שפורסס.** שמשצרה. לשון פרוסה: **וכן לענין לחמי טודה.** אס שחט הכזב עליהן מאחר שאפת כענין הזה קידש הלחם והתודה כשריה דהואיל (שמות ט"ז) וקדמו פניה דתנן צמנחות [ע"ח:] כי הלא גוגנה צעינן:

אחד

ובית הלל מתירין וכמה פת עבה א"ר הונא טפח שכן מציינו בלחם הפנים טפח מתקוף לה רב יוסף א"ם אמרו בוריון יאמרו בשאינן זריון אם אמרו בפת עמילה יאמרו בפת שאינו עמילה אם אמרו בעצים ישין יאמרו בעצים לחים אם אמרו בתנור חם יאמרו בתנור צונן אם אמרו בתנור של מתכת יאמרו בתנור של חרס אמר ר' ירמיה בר אבא שאילית את רבי ביחוד ומנו רב איכא דאמרי ר' ירמיה בר אבא אמר רב שאילית את רבי ביחוד ומנו רבינו הקדוש מאי פת עבה פת מרובה ואמאי קרו ליה פת עבה משום דנפישא בלישה ואי בעית אימא

בית הלל מתירין. טעמא דצית הלל כדאמרין (צ"ה דף מ.) מערמת אשה ואופה תנור מלא ככרות אע"פ שאין לריכה רק לככר אחד אכל למלאות התנור כפי צדד אחרת ליכא מאן דשרי: **תנא בפסח קאי.** תימה ללא משני הכי צריש ערצי פסחים (לקמן ע"ט): **לפרין מלאי איריא ערצי פסחים וכו' וי"ל דהתס פריך משצת דהוי צכל צעו ולא שייך לשנוי דנקט ערצי פסחים משום דתנא צפסח קאי (ט"ז):**

ומנא

באתריה דהאי תנא לפת מרובה פת עבה קרו ליה מאי טעמא אי משום דקא טרח טירחא דלא צריך מאי איריא בפסח אפילו בי"ט נמי אין הכי נמי והאי תנא ביום טוב של פסח קאי תניא נמי הכי בית שמאי אומרים אין אופין פת עבה ביום טוב יובית הלל מתירין (ת"ר י"ז) יוצאין בפת נקיה ובהדראה ובסריקין המצוירין בפסח אע"פ שאמרו אין עושין סריקין המצוירין בפסח אמר רב יהודה דבר זה שאל בייתוס בן זוגין לחכמים מפני מה אמרו אין עושין סריקין המצוירין בפסח אמרו לו מפני שהאשה שוהה עליה ומחמצתה אמר להם אפשר יעשנה צדפוס ויקבענה כיון אמרו לו יאמרו כל הסריקין אסורין וסריקין בייתוס מותרין אמר רבי אלעזר בר צדוק פעם אחת נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל והביאו לפניו סריקין המצוירין בפסח אמרתי אבא אל כך אמרו חכמים אין עושין סריקין המצוירין בפסח אמר לי בני לא של כל אדם אמרו אלא של נחתומין אמרו איכא דאמרי הכי קאמר ליה לא של נחתומין אמרו אלא של כל אדם א"ר יוסי עושין סריקין כמין ריקיין ואין עושין סריקין כמין גלוסקאות (ט"ז) ת"ר הסופגנין והדובשנין ואיסקריטין וחלת המסרת והמדומע פטורים מן החלה מאי חלת המסרת אמר רבי יהושע בן לוי זה חלוט של בעלי בתים אמר ריש לקיש הללו מעשה אילפס הן ורבי יוחנן אמר מעשה אילפס חייבין והללו שעשאן בחמה מתיבין הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין עשאן באילפס חייבין בחמה פטורין תיובתיה דרבי שמעון בן לקיש אמר עולא אמר לך רבי שמעון בן לקיש הכא במאי עסקינן שהרתיה ולבסוף הדביק אבל הדביק ולבסוף הרתיה מאי הכי נמי דפטורין אדתני ספא עשאן בחמה פטורין ליפלוגי וליתני בדידה כד"א כגון שהרתיה ולבסוף הדביק אבל הדביק ולבסוף הרתיה פטורין חסורי מחסרא והכי קתני כד"א שהרתיה ולבסוף הדביק אבל הדביק ולבסוף הרתיה נעשה כמו שעשאן בחמה ופטורין ת"ש (ט"ז) יוצאין במצה הינא ובמצה העשויה באילפס הכא נמי שהרתיה ולבסוף הדביק מאי מצה הינא אמר רב יהודה אמר שמואל כל שפורסה ואין חוטיין נמשכין הימנה אמר רבא (ט"ז) וכן לחמי תודה פשיטא הכא לחם כתיב והכא לחם כתיב מהו דתימא הואיל וכתיב והקריב ממנו

אחד

אחד של כל אדם אמרו דלא בקיע והני דבי ר"ג פקיעו. ר' יוסי אמר עושין סריקין ואין עושין סריקין ככרות כמין גלוסקאות. תנן התם הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין וחלת המשרת והמדומע פטורין מן החלה. מאי חלת המשרת זה חלוט של בעלי בתים שאמרו למעלה. פירוש חלות שאינן אפירות בתנור אלא על המשרת. שריא כמו טיגן, ואופין אותן החלות במשרת על ידי שפן. לפיכך נקראות החלות המשרת. כלומר חלות האפירות במשרת. פירוש מדומע, פירות שתקנו ונפלה בהן תרומה נקרא מדומע. מאי טעמא הללו פטורין מן החלה, ריש לקיש אמר מפני שהן מעשה אלפס ואינו קרוי לחם אלא האפי בחנוה. ר' יוחנן אמר אפילו מעשה אלפס חייבין בחלה, והללו לא ששאן באילפס על ידי שפן קרוי לחם אמר אפילו מעשה אלפס חייבין בחלה. והכי קתני כד"א בשחרותיה ולבסוף הדביק, שמשצת אפיתין. האור אלא בחמה. ומותרין לריש לקיש הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין עשאן באילפס חייבין בחמה פטורין. והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העושה באילפס, אוקמי בשחרותיה ולבסוף הדביק. ומצה נא כל שפורסה ואין חוטיין נמשכין הימנה, ואילו נגדי מינה חוטיין, בצק הוא עדיין ואסירא. דבעינן לחם וליכא. וכן לענין לחמי תודה.

קבא א ש"ע אר"ם סי' מס
ספ"ק ח:
קבא ב ג מ"י פ"ג מהל'
י"ט הל' ח טו"ש"ע
אר"ם סי' מקו ספ"ק ו:
קבב ד מ"י פ"ו מהל'
מלה הל' ה סמג
לאון ע"ע טו"ש"ע אר"ם סי'
מ"ד ספ"ק ח:
קבג ה מ"י פ"ה מהל'
מלה הל' טו סמג
ט"ש טו"ש"ע אר"ם סי' מס
ספ"ק ד:
קבד ו מ"י פ"ו מהל'
צבורים הלכ"ה ל:
סמג ע"ש קמח טו"ש"ע
י"ד סי' שט"ט ספ"ק ח:
קבה ז מ"י פ"ו מהל'
מלה הלכ"ה ו
טו"ש"ע אר"ם סי' מס
ספ"ק ז:
קבו ח מ"י ט"ש טו"ש"ע
ט"ש ספ"ק ח:
קבו ט מ"י פ"ב מהל'
פסולי המוקדשין
הלכ"ה ח:

תורה אור השלם

1. והקריב מפנה אחד
מבל קרבו ותרומה לוי
לבחן הורק את דם
השקלים לו יקדו:
ויקרא י' י"ד

לעוי רש"י

בבב"ר"א [בבב"ר]. (לחם)
חבטו, נלוש היטב.

מוסף תוספת

א. מפני שהפת יפה בזמן
שהתנור מלא. מוס'
הלכ"ה. ב. [ו]אין לו
לחיה ערבי שבתות
והדריירו בכל שבוע. מוס'
לקמן ט:

רבינו חננאל

וטרחינן לאוקמה במצה
בפסח, וכמה עבה טפח
צבובי לחם הפנים שהיה
מצה והיה עבוי טהה.
ודחינן ואסקין האי פת
עבה פת מרובה היא,
ומשום טירחא וכלי יוס
טוב הוא, ואמאי תנא
בפסח משהו דביעניא
דפתות הוה קאי. תניא נמי
הכי ב"ש אמר אף אפינן
פת עבה ביום טוב ובי"ה
מתירין. ת"ר יוצאין בפת
נקיה והדראה ובסריקין
המצוירין ואף על פי
שאמרו אין עושין סריקין
המצוירין בפסח. ואמרין
מאי טעמא מפני שהאשה
שוהה עליהן ומחמצתה.
ירישו צדפוס, ודחו ואמרו
אפילו ברופס אין עושין.
וסריקין רבן גמליאל אמר
ר' צדוק לר' אלעזר בנו
לא של כל אדם אמרו אין
עושין אלא של נחתומין
דבעו מסקי ליה טפי שהו
עלייהו. איכא דאמרי הכי
אמר ליה לא של נחתומין
אמרו דפקיעו ועבדו לעגל.

אור אלא בחמה. ומותרין לריש לקיש הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין עשאן באילפס חייבין בחמה פטורין. והא נמי דתני יוצאים במצה נא ובמצה העושה באילפס, אוקמי בשחרותיה ולבסוף הדביק. ומצה נא כל שפורסה ואין חוטיין נמשכין הימנה, ואילו נגדי מינה חוטיין, בצק הוא עדיין ואסירא. דבעינן לחם וליכא. וכן לענין לחמי תודה.